

MARIOLA OLEJNICZAK

„Zmysłowisko” – projekt społeczny

‘Zmysłowisko’ (‘Seeing through senses’) – a social project

„Zmysłowisko” to unikalny projekt, którego ideą jest podróż w świat odbierany za pomocą tylko niektórych zmysłów. W czasie tej podróży każdy może w praktyce poczuć, co to znaczy nie widzieć. Wyłączenie wzroku, sensoryczne rozwiązania i dynamiczny scenariusz poszczególnych działań pozwalają na pobudzenie pozostałych zmysłów: słuchu, dotyku i węchu. W czasie poszczególnych przedsięwzięć uczestnicy mogli się nie tylko dowiedzieć, jak kiedyś „wyglądał” świat osób z dysfunkcjami, ale także jak wiele się w tej kwestii zmieniło. Sami mierząc się z różnymi zadaniami, które przybliżały im świat osób z niepełnosprawnościami, poznawali historię Ostrowa Lednickiego w sposób, jakiego nigdy by nie doświadczyli. Projekt miał za zadanie uzmysłowić jak najszerszemu gronu odbiorców, że jeśli nie będziemy się bać niepełnosprawności i będziemy ją traktować jak naturalny element naszego świata, to będziemy żyć w społeczeństwie otwartym na potrzeby innych. Powinniśmy usuwać bariery, które często stawiamy samym sobie, a co gorsza również tym, dla których mogą się okazać niemożliwe do pokonania.

„Zmysłowisko” to projekt łączący kulturę, edukację i integrację społeczną. Na przedsięwzięcie składały się: wystawa tyflogiczna, warsztaty, pogadanki, szkolenia z zakresu turystyki dostępnej oraz zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży niewidomej. Wszystkie z tych działań zrodziły się jako odpowiedź na potrzebę czasu. Poruszały kwestie inności i odmienności każdego człowieka, ukazując je jako atut i prawdziwą wartość. Główny cel „Zmysłowiska” określało proste hasło: „Warto widzieć więcej nie tylko oczami, ale i sercem!”

Wystawa

Początkowo wydawało się, że przygotowana ekspozycja przypomina tradycyjną wystawę. Było to jednak tylko złudne i chwilowe wrażenie. Rzadko się przecież

Ryc. 1. Otwarcie wystawy tyflogicznej „Zmysłowisko”.
Fot. J. Wieczorek

FIG. 1. The opening of the typhological exhibition ‘Zmysłowisko’.
Photo by J. Wieczorek

Ryc. 2. Otwarcie wystawy tyflogicznej „Zmysłowisko”.
Fot. J. Wieczorek

FIG. 2. The opening of the typhological exhibition ‘Zmysłowisko’.
Photo by J. Wieczorek

zdarza, by ekspozycja dawała możliwość poznania tego, z czym każdego dnia spotykają się ludzie pozbawieni któregoś ze zmysłów. Kolekcja, którą prezentowaliśmy, składała się z przedmiotów codziennego użytku, pomocy naukowych,

gier i książek, z których korzystają niewidomi i słabowidzący. Większość prezentowanych na ekspozycji eksponatów zostało wypożyczonych z jedyne w Polsce Muzeum Tyfologicznego, które na co dzień znajduje się w murach Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych w Owińskach.

Warsztaty sensoryczne (w muzeum)

Warsztaty sensoryczne to zajęcia, które uzmysławiają rolę zmysłów takich jak wzrok, słuch, dotyk, smak i węch w poznawaniu świata przez człowieka. Program oparty został o konwersację i ćwiczenia. Jego punktem wyjścia była wizyta na wyspie – Ostrowie Lednickim, podczas której w różnych miejscach odbywały się „najróżniejsze aktywności”. W ich trakcie uczestnicy brali udział w eksperymentach, które pozwalały im się zapoznać z konkretnymi przedmiotami i zjawiskami przy użyciu różnych zmysłów. Dzięki temu mieli okazję spojrzeć na świat z nieco innej perspektywy – perspektywy osób z dysfunkcjami.

Ryc. 3. Warsztaty sensoryczne w muzeum uwrażliwiające na potrzeby osób z dysfunkcjami wzroku. Fot. M. Olejniczak

FIG. 3. Sensory workshops – conducted in the museum in order to sensitize people to the needs of those with visual disabilities. Photo by M. Olejniczak

Ryc. 4. Przykładowe kopie zabytków wykorzystywane w czasie zajęć. Fot. M. Józwickowska
FIG. 4. Exemplary copies of the artefacts used during meetings. Photo by M. Józwickowska

Ryc. 5. Zajęcia edukacyjne na wystawie tyflogicznej. Fot. W. Bera
FIG. 5. Educational activities during the typhological exhibition. Photo by W. Bera

Ryc. 6. Zajęcia edukacyjne na wystawie tyflogicznej. Fot. W. Bera

FIG. 6. Educational activities during the typhological exhibition. Photo by W. Bera

Ryc. 7. Szkolenie dotyczące szeroko pojętej dostępności w instytucjach publicznych. Fot. W. Bera

FIG. 7. A training session on broadly understood accessibility in public institutions. Photo by W. Bera

Ryc. 8. Szkolenie dotyczące szeroko pojętej dostępności w instytucjach publicznych. Fot. W. Bera
FIG. 8. A training session on broadly understood accessibility in public institutions. Photo by W. Bera

Zajęcia edukacyjne

„Zmysłowisko” to również zajęcia edukacyjne prowadzone w muzeum, jak i lekcje historii zorganizowane poza jego terenem dla osób niewidomych i niedowidzących. Cykl tych zajęć został przeprowadzony w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych w Owińskach. Zajęcia prowadziliśmy w oparciu o nasze pomoce dydaktyczne, w tym tyflografiki i kopie najcenniejszych zabytków z Ostrowa Lednickiego.

Pogadanki – szkolenia

W ramach projektu przeprowadzono cykl szkoleń dotyczących szeroko rozumianej kultury dostępnej. W szkoleniach uczestniczyli m.in. pracownicy bibliotek i instytucji kultury – zarówno państwowych, jak i prywatnych. Na zajęciach poruszano kwestię dostępności poszczególnych instytucji dla osób z niepełnosprawnościami, obszar zadań koordynatora dostępności, problemy związane z obsługą osób z dysfunkcjami oraz zasady *savoir-vivre’u* w kontakcie z takimi osobami.

Praca nad tym, jak osoby z dysfunkcjami będą funkcjonować w społeczeństwie, w równym stopniu spoczywa na barkach pedagogów szkolnych i uniwersyteckich, jak i działających w muzeach. Współczesne muzeum zmienia swój wzorzec z *sacrum* na *forum*. Staje się instytucją, której podstawową rolą okazuje się komunikacja społeczna. Dzięki temu współczesne placówki muzealne nie są już tylko miejscem prezentowania zabytków, ale w równym stopniu przestrzenią, w której dzięki kolekcjonowaniu indywidualnych doświadczeń i magazynowaniu emocji dokonuje się proces kształtowania ludzkiej osobowości.

Aby w nas samych dokonała się zmiana, potrzeba tak niewiele: zrozumienia, empatii i poczucia miłości wobec drugiego człowieka, i o to właśnie zabiegamy, wykazując, że wszyscy jesteśmy różni, ale i równi!

otrzymano (received): 29.09.2021; zaakceptowano (accepted): 06.12.2021

mgr Mariola Olejniczak
Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy
Dział Edukacji Muzealnej
Dziekanowice 32
62-061 Lednogóra
e-mail: edu.mo@lednica.pl

 <https://orcid.org/0000-0002-6657-343X>